

Salesiánská provincie Praha

Standardy kvality salesiánské práce

v salesiánských střediscích

2019

OBSAH

Úvod.....	3
Oblasti standardů	4
1. Východiska a cíle práce	4
2. Výchovně pastorační společenství a prostředí, které vytváří	4
3. Salesiánský čtyřlístek: kritéria pro hodnocení kvality salesiánského stylu	5

ÚVOD

Účelem tohoto dokumentu je pomoc při zlepšování kvality v naplňování salesiánského poslání v prostředí volnočasové práce s dětmi a mládeží, sociálních služeb a případně dalších aktivit a činností s dětmi na základě pojmenovaných hledisek. Z tohoto důvodu nazýváme tento nástroj standardy.

Tyto standardy jsou určeny pro všechny organizace bez ohledu na jejich právní formu, prostřednictvím kterých Salesiánská provincie Praha uskutečňuje volnočasovou práci s dětmi a mládeží salesiánským způsobem (zpravidla střediska mládeže).

Tyto standardy jsou nástrojem, který má napomoci integrovat salesiánskou pedagogiku a preventivní systém do způsobu práce a metodiky oratoří, otevřených klubů, nízkoprahových klubů, dalších sociálních služeb a do pedagogických programů a dalších činností poskytovaných v salesiánských střediscích.

Tyto standardy popisují základní rámec, principy a obsahy, které charakterizují salesiánský styl práce a pomáhají definovat kritéria, podle kterých lze kvalitu tohoto stylu posuzovat. Při jejich vytváření jsme usilovali o co největší stručnost a přehlednost, text si tedy neklade ambici popsat vyčerpávajícím způsobem všechny aspekty salesiánské práce. Pro práci na dalším rozvíjení a prohlubování salesiánského charakteru práce je potřeba použít další literaturu, která se tématy zabývá.

Základním nástrojem salesiánské práce je výchovný vztah a osobnost pracovníka – který tento výchovný vztah vytváří a animuje – a kvalita společenství, které pracovníci vytvářejí s dětmi a mladými a spolu s ostatními, kdo se podílejí na procesu výchovy. Z toho plyne, že zavádění těchto standardů je proces, který se týká především rozvoje způsobu uvažování, postojů a hodnot pracovníků ve výše uvedených službách a programech. Výsledek tohoto procesu se pak projevuje ve způsobu plánování a nastavení organizace či metodik daných služeb a programů. Při zavádění standardů je pak klíčový dialog mezi salesiány a pracovníky a společné hledání místa preventivního systému v rámci sociální služby a pedagogického programu tak, aby se stal integrující a charakteristickou kvalitou poskytované služby. Bez dialogu mezi pracovníky a salesiány nelze některé oblasti správně nastavit. Výsledkem jsou pak metodiky, případně standardy pro konkrétní zařízení. Tímto se však celý proces nevyčerpá, ale je to nikdy nekončící cesta a hledání a kvality prohlubování naší nabídky mladým.

Salesiánský styl práce se projevuje především v těchto oblastech:

- východiska a cíle práce
- výchovně pastorační společenství – lidé, kteří ho tvoří a prostředí, které je jimi vytvářeno
- principy salesiánské práce (preventivní systém) a kritéria jeho hodnocení (salesiánský čtyřlístek)

Vysvětlivky:

Programem se myslí oratoř, otevřený klub, NZDM či jiná sociální služba nebo pedagogický program v rámci střediska či jiná část střediska, která je definována svým samostatným týmem, specifickými cíli, metodami práce, svou specifickou nabídkou, případně i zvláštní cílovou skupinou apod.

Střediskem se myslí organizace zřízená Salesiánskou provincií Praha, které poskytuje pedagogické programy a případně sociální služby nebo služby bez ohledu na právní formu. Středisko se zpravidla nachází v kontextu salesiánského díla v daném místě.

Dílem se rozumí celé salesiánské dílo v místě, které zahrnuje zpravidla středisko, farnost či další subjekty. Uprostřed díla je přítomna salesiánská komunita. Středisko se zpravidla nachází v kontextu ostatních subjektů (např. komunity a farnosti), které se v místě podílejí na salesiánském poslání.

OBLASTI STANDARDŮ

1. VÝCHODISKA A CÍLE PRÁCE

- A. Jednotlivé programy střediska se definují svou podstatou jako *výchovné*. Sociální práce je zde případně jako nezbytný prostředek pro naplnění cílů výchovy a slouží k rozvoji mladého člověka.
- B. Cíl výchovy, poslání programů, cílové skupiny a kritéria hodnocení naplňování poslání odpovídají základnímu poslání salesiánů a salesiánskému charismatu. V týmu je vyjasněn a sdílen význam klíčových pojmů poslání a charismatu. Jednotliví členové týmu rozumí, jak se oni sami podílejí na poslání salesiánského střediska, a kde jsou případně jejich limity.
- C. Cíl výchovy je stanoven tak, že odpovídá celostnímu chápání člověka s jeho čtyřmi dimenzemi (tělesné, psychické, sociální a duchovní), jak je popsána v příloze.
- D. Nabídka je pestrá a různorodá a je uspořádaná tak, aby odpovídala situaci a potřebám mladých.
 - 1. Pestrost nabídky je vytvářena s ohledem na celostní rozvoj.
 - 2. Nabídky programů jsou přístupné s ostatními nabídkami střediska, případně celého díla a zapadají do jeho celkového poslání a struktury.
 - 3. Je zřejmé, jaké je místo výchovy, spirituality a sociální práce v plánování cílů a metod programu.

Příloha 1. Základní salesiánské poslání

Příloha 2. Popis Salesiánské charisma – Salesiánský Duch

Příloha 3. Popis obrazu člověka, ke kterému chceme vést mladé

2. VÝCHOVNĚ PASTORAČNÍ SPOLEČENSTVÍ

- A. VPS tvoří společenství osob, které jsou přítomné ve středisku, potažmo v díle a podílí se na uskutečňování poslání v zařízení; důležité jsou i jejich vzájemné vztahy a role.
 - 1. Členové týmů jednotlivých programů vědí, co znamená VPS a jaký je jeho význam v salesiánském výchovném stylu.
 - 2. Jsou známy role jednotlivých skupin (členů) VPS a jejich místo ve středisku, případně v díle.
 - 3. Je definován specifický přínos animátorů ve VPS.¹
 - 4. Jsou jasně vymezená místa týmů jednotlivých programů v celém VPS.
 - 5. Je definována role salesiánů v zařízení a jejich role při prohlubování salesiánského charismatu.
 - 6. Je definován způsob, jak jsou vedeny rozvojové procesy ve středisku, a to společně se salesiány a ostatními subjekty salesiánského díla, vzhledem ke středisku i vzhledem k celému dílu.
 - 7. Je definována role dětí a mladých jako spoluodpovědných za svou vlastní výchovu.
 - 8. Je stanovena rada VPS a její funkce.
- B. Prostředí vytvářené Výchovně pastoračním společenstvím:
 - 1. Je vytvořeno bezpečné prostředí s dobrými vztahy, kde mají přednost lidé před strukturami, s otevřeností a citlivostí vůči nově příchozím.²
 - 2. Při výchově jsou mezilidské vztahy, výkony a struktury ve vyváženém vztahu.
 - 3. Program má definované postupy vůči nově příchozím, které zohledňují hodnoty otevřenosti a bezpečí.

¹ Jejich charakteristika je stručně popsána v příloze 4.

² Zde je možné hodnotit, nakolik struktury programu, střediska či díla mladým v rozvoji pomáhají nebo kde je naopak brzdí.

4. Zařízení má pojmenované postupy, které slouží k rozvíjení kultury rodinnosti a otevřenosti, a to jak v přímé práci, tak v celé VPS. Jsou srozumitelně stanoveny kompetence jednotlivých členů VPS. Je systematicky rozvíjena komunikace a je vytvářen prostor pro budování dobrých vztahů i v týmech.
- C. Doprovázení v rámci Výchovně pastoračního společenství:
1. Jsou vytvořeny principy a způsoby (případně postupy), jak se kultivuje prostředí, aby napomáhalo výchovné práci a uskutečňování zásad salesiánského stylu práce.³
 2. V metodách práce jsou vytvořeny způsoby, jak se vytvářejí nové skupiny mladých, kdo a jak je doprovází. Jsou stanoveny cíle a itineráře pro růst jednotlivých skupin s možným přesahem do jiné části díla (např. farnosti). Existují způsoby, jak předávat spoluodpovědnost za animaci skupin mladým.
 3. Způsoby individuálního doprovázení jsou popsány pro různé typy přímé práce – ve výchově či v sociální práci. Pracovníci jsou formováni ve znalostech a dovednostech potřebných pro doprovázení. *(pro doprovázení je potřeba vytvořit zvláštní přílohu či dokument).*
Je zajištěna možnost doprovázení každého člena VPS v jeho lidském i křesťanském růstu a v jeho osobních rozhodnutích. Je zohledněn individuální přístup a osobní autenticita. Je vytvořen prostor pro spontánní i systematické způsoby setkávání.
- D. Jednotliví členové VPS:
- Řídí se ve své práci preventivním systémem.
 - Znají a přiměřeně rozumějí postavě sv. Jan Boska a hodnotám salesiánského charismatu.
 - Znají principy a metody preventivního systému a dokáží se s ním ztotožnit.
 - Jsou si vědomí svých silných a slabých stránek vzhledem k salesiánskému charismatu a preventivnímu systému a dokáží s nimi pracovat a rozvíjet se.
 - Rozvíjejí integraci salesiánského stylu do dalších metod pedagogiky, sociální práce či pastore, které používají.
 - Rozvíjejí svou schopnost doprovázet mladé podle principů preventivního systému způsobem odpovídajícím typu jejich práce.

Příloha 4. Výchovně pastorační společenství a jeho kvality

Příloha 5. Tři základní prvky preventivního systému

3. SALESIÁNSKÝ ČTYŘLÍSTEK: KRITÉRIA PRO HODNOCENÍ KVALITY SALESIÁNSKÉHO STYLU

- A. Středisko či jednotlivé programy mají stanovená kritéria plánování a hodnocení své činnosti tak, že při nich zohledňují hlediska čtyř základních kvalit salesiánského působení, známé pod pojmy:
1. *Farnost* – zde se posuzuje nakolik má mladý člověk příležitost poznat křesťanské hodnoty a samotnou osobu Ježíše Krista.
 2. *Škola* – zde se posuzuje, nakolik jsou definovány cíle, tomu odpovídající postupy a nabídky pro celostní rozvoj mladého člověka v oblasti vzdělávání, a jak se s nimi pracuje.
 3. *Domov* – zde se posuzuje kvalita rodinnosti, bezpečného prostředí a dobrých vztahů. Kritériem je, zda toto prostředí umožňuje mladým lidem růst a rozvíjet se.
 4. *Hřiště* – zde se posuzuje, zda existuje prostor pro spontánní a neformální setkávání mladých i vychovatelů a zda jsou zajištěny hranice, které umožňují zůstat bezpečně mladým i vychovatelům ve svých rolích. Kritériem je, nakolik toto setkávání napomáhá celkovému procesu výchovy a naplňování jejich cílů.

Příloha 4. Výchovně pastorační společenství a jeho kvality

³ Viz také odstavec B. Prostředí vytvářené Výchovně pastoračním společenstvím.